

AREAAL ZOMERGRANEN STERK TOEGENOMEN

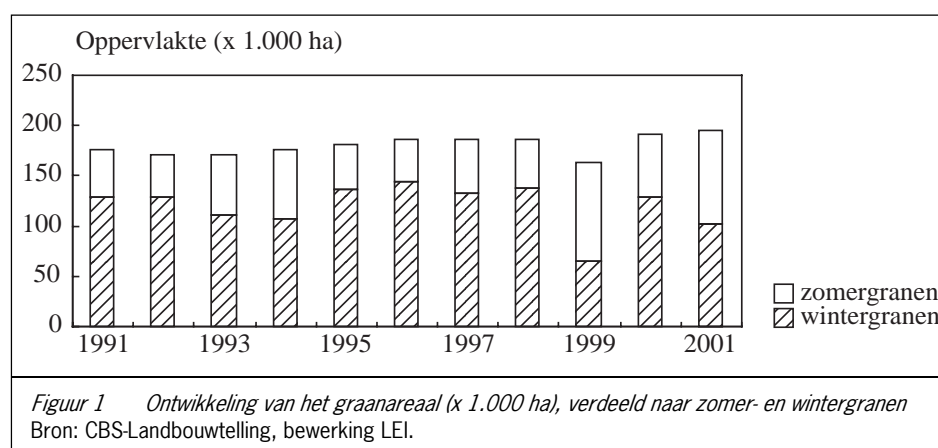
Jakob Jager en Walter van Everdingen

Granen worden in Nederland over het algemeen gezien als een teelttechnisch noodzakelijk onderdeel van het bouwplan op akkerbouwbedrijven. Onder invloed van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) is de prijsondersteuning van de granen vanaf 1992 deels afgebouwd en gecompenseerd door middel van een systeem van ha-toeslagen en braakverplichtingen. Ondanks dat de toeslagen de prijsdalingen niet volledig compenseren, is in de jaren negentig de afnemende trend van het totaal graanareaal gestopt en omgebo- gen in een stijgende. Het totale areaal granen is in de jaren negentig met 10% toegenomen.

De granen kunnen worden onderscheiden in winter- en zomergranen. De teelt van wintergranen (vooral tar- we) is historisch gezien het belangrijkste in Nederland. Deze teelt is wel afhankelijk van de mogelijkheid om in het najaar na de oogst van aardappelen of bieten de grond nog te kunnen bewerken en het zaad te zaaien. De natte herfst van 1998 en 2000 leidden bijvoorbeeld tot een sterke afname van het areaal wintergranen in 1999 respectievelijk 2001. Tegelijkertijd vond een incidenteel sterke groei van het areaal zomergranen plaats (figuur 1). Los van deze incidenten vindt ook een trendmatige stijging plaats van het areaal zomer- granen ten opzichte van begin jaren negentig (+20%). In 2001 lag het areaal zomergranen nog slechts 8.000 ha onder dat van de wintergranen. De groei in het graanareaal vond met name plaats bij zomergerst en ging ten koste van andere marktordeningsgewassen zoals groene erwten, veldbonen en koolzaad. Wel- licht dat dit mede wordt veroorzaakt door de keuzes die zijn gemaakt bij het vaststellen van de hectaretoesla- gen relatief laag uit.

De stijging van de gemiddelde kg-opbrengsten per ha is in de jaren negentig voor zowel de winter- als zo- mergranen zeer beperkt geweest. De opbrengsten van wintergranen blijven daardoor beduidend hoger dan van zomergranen. Door de veranderde verhoudingen tussen de winter- en zomerarealen heeft er over het to- taal areaal granen geen stijging van de gemiddelde kg-opbrengsten plaatsgevonden.

Uit financieel oogpunt is er overigens geen reden om voor zomergranen te kiezen in plaats van voor winter- granen. Rekening houdend met de hectaretoeslagen zijn de saldi voor de zomergranen gemiddeld ruim 130 euro per hectare lager dan van de wintergranen. Het verschil varieert tussen de jaren maar is in de tweede helft van jaren negentig kleiner dan in de eerste helft. Over het totale graanareaal gemeten is het saldo ruim 100 euro per hectare afgenomen (tabel 1). De toename van het aandeel zomergranen heeft dan ook vooral een teelttechnische oorzaak.

Tabel 1 Opbrengsten (kg/ha) en saldi (euro/ha) van granen, verdeeld naar zomer- en wintergranen (vierjaarsgemiddelden per jaar)

	Opbrengsten (kg/ha)			Saldo (euro per ha)		
	totaal	wintergranen	zomergranen	totaal	wintergranen	zomergranen
1991-1994	7.400	8.050	6.010	1.170	1.240	1.020
1997-2000	7.420	8.090	6.320	1.060	1.120	990
Index (1991-1994 = 100)	100	100	105	91	90	97

Bron: CBS-voorspraking en Bedrijven-Informatienet